
POLGÁRI JOG

KÖZGAZDASÁG ÉS PÉNZÜGY

Grosschmid Béniről.

Közel kétezer esztendeje Julius Caesar halálának, aki a világtörténelem által balzsamozott nevek között is a legszélesebb körökben megőrzött. Shakespeare Antoniusa a ravatalnál mégis kételkedve teszi fel a kérdést: A rossz, mit ember tesz, túléli őt — a jó gyakorta sirba száll vele. Ez legyen Caesar sorsa is?

Vladár Gábor Grosschmid ravatalánál tartott beszédében Horatiust idézte: non omnis moriar. Írásai Grosschmidot is az elevenenható tényezők között fogják tartani — az eljövendő évszázadok számára.

Ahány megnyilatkozás írásban, szóban, vagy akárcsak csendes beszélgetés során Grosschmidról megtörtént, abból kitűnt, hogy Grosschmidot mindenki messze mások fölé emeli. Grafikus ábrázolással: — amit egyik különcségeként emlegettek, holott összesűrített agyműködés volt — alföldi síkságból többé-kevésbé kiemelkedő dombok, hegyek között hirtelen felszökő, a környezetből messze kiemelkedő hegycsúcs.

És mégis: ennek ellenére is bele kell süvitenünk a Grosschmidot minden oldalról dicsérő hangjátékba: Emberek, nem vagytok tisztában Grosschmid értékével, tudományos súlyával, amely jóval több annál is, mint áhítatos tiszteletetek gondolja.

A tisztelet, a megbecsülés minden érdem számára kovacsolt ki szavakat — és minden nyelv szókinsi fokozatokat termelt ki.

Értékitéletünk, amelyet egyesekről alkotunk, a megbecsülés objektív képét sokszor elfogultságból megnagyítja. Saját hiúságunk, (mert saját véleményünk) nyilván mert idegen személyre, nem önmagunkra van vetítve, korlátozza fantáziánkat, fékezi a csapongó túlzást és ha párosul is vele túlzásra való hajlamosság, amely a kifejezésekben is kifejezésre jut, úgy ennek a túlzásnak forrása nem tisztátalan. De ha dicsérő szavak a használatban elkopnak, lecsiszolódnak az átlagos laposság szintjére visszahullnak, a kegykereső

hizelgés hamissága műveli ezt. Éretartalmuk elvonásával hitelüket is veszítik a szavak: a régi érc csengését a rossz irányban edzett fülben az üresség kongása váltja fel és a legőszintébb hódolat célzatával megírott panegyris dícsérő szavai nem képesek a megértetésnek arra a munkájára, amely egy emberi nagyság gigantikus méreteire kívánna ráeszmélni.

Grosschmid: századok, emberfajták, országhatárok korlátain túl is kivételes szellemi nagyság, Isten csodája. — Ahogyan Grosschmid írja fejezeteiben: fény jöhet a naptól, de származhatik gyertyától is, úgy a tudományos megvilágítás ereje is elkülvönül a nap, vagy a gyertyára emlékeztető fényforrás szerint. Pislákoló méceses megvilágítja a maga közvetlen területét, nagy sugarú körzetre bocsát világosságot az erős tűzű ívlámpa. Grosschmid ennél több: nap. Amint Ady írta Csokonairól: „Fényküllözött fél magyar eget,” úgy Grosschmid fényküllője az egész jogtudomány egét öleli körül.

E sorok birkóznak a szavakkal, hogy Grosschmid kétségtelenül elismert zsenijéről a lelkekben már bennélő közhitet ennek a zseninek aloe ritkaságú egyedülállóságára felfokozzák. Halvány hasonlat kísérleteként: az a törekvés vezeti a tollat, hogy az aranyvalutát felértékelje — gyémántra. De — Lessing szavai csengenek vissza: Wer will nicht einen Klopstockloben? Wir wollen, weniger gelobt und mehr gelesen sein. E vonatkozásban sok a tennivaló régi mulasztások pótlására. És fölvetjük az ideát: Grosschmid breviáriumot a magyar jogászolvasó kezébe! Számptalan Grosschmid mondat, vagy mondatsor alkalmas erre a célra. Szladits Károly, Grosschmid zsenijének alázatos apostola hivatott erre a feladatra. És ültessék át ezt a breviáriumot külföldi nyelvekre, hogy urbi et orbi, a művelt világ számára hirdessék Grosschmid egyéni zsenijét, a magyarság dicsőségét.

B. S.

Precarium és a m. kir. Kúria 28. sz. jogegységi polg. határozata.

Nehéz erről a kényes kérdéstről írni, midőn az törvényben szabályozva nincs, midőn továbbá azt látjuk, hogy magánjogunknak kodifikálására ma már — sajnosan — senki sem gondol, és midőn azt látjuk, hogy a külföldi magánjogi kodifikációk is az embert a szó szoros értelmében kezdik csak cserbè hagyni, midőn ugyanis a kiváló jogász, Dr. Franz Klein által modernizált o. ptkv. 120 évi hatályban léte után saját hazájában hatályát veszti, sőt midőn